

Володимир Шинкарук

АЗ – БУКИ

*Літературно-мистецькі
студії*

Житомир
Полісся
2015

УДК 82(091):908
ББК 83.3(4Укр-4Жит)
Ш 62

*Надруковано за ухвалою
Вченої ради Житомирського державного університету ім. І. Франка
(протокол № 5 від 26.12.2014)*

Рецензенти:

Петро Васильович Білоус,
доктор філологічних наук, професор.
Володимир Олегович Єршов,
доктор філологічних наук, професор.
Віктор Михайлович Мойсієнко,
доктор філологічних наук, професор.

Ш 62 Шинкарук В. Ф. Аз-Буки. Літературно-мистецькі студії. –
Житомир : Полісся, 2015. – 278 с. – Серія «Бібліотека
кафедри теорії та історії світової літератури НН ІФЖ
Житомирського державного університету імені І. Франка»

ISBN 978-966-655-700-4

Книгу професора кафедри теорії та історії світової літератури Житомирського державного університету ім. І. Франка В. Ф. Шинкарука «Аз-Буки» складають вибрані наукові та публіцистичні статті і нариси з історії давньої і сучасної літератури, вітчизняного мистецтва, літературного краєзнавства. Збірка відображає весь спектр науко-пізнавальних інтересів відомого українського науковця

УДК 82(091):908
ББК 83.3(4Укр-4Жит)

ISBN 978-966-655-700-4

© В. Шинкарук, 2015.

АЗ – БУКИ

Літературно-мистецькі студії

ПОЧАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Давньоукраїнське літописання	9
«Слово о полку Ігоревім»	27
Феофан Прокопович і його трагікомедія «Володимир»	49
Тема історичного минулого народу в давній українській літературі та героїчний епос народів Європи	57

ФОЛЬКЛОР

Маруся Чурай і пісенна традиція Житомирщини	81
---	----

ЛІТЕРАТУРА XX СТОЛІТТЯ

Житомирщина в житті та творчості М. Рильського	101
Василь Кравченко та житомирські прототипи Михайла Булгакова	130
Василь Земляк: Перші кроки на Житомирщині	135
Прожив з весною (Творчий портрет Михайла Клименка)..	140
Творчий ужинок поетів Житомирщини	144
Зустріч, яка не відбулася в Житомирі (Спогади про Роберта Рождественського)	154

РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, ПЕРЕДМОВИ

Яснозір'я таланту. Передмова до книги І. Сльоти «Золото зажив'я»	163
Автограф для вічності. Передмова до книги І. Сльоти «Автографи»	170
Відчуваючи музику слів. Передмова до книги І. Сльоти Переспіви	172
Юрій Камишний – художник, що переорює душу	180
Інше серцебиття. Відгук на книгу В. Горбунової «Мрія про маленьке життя»	183

Лазар. Друге пришестя або Ми так любили Житомир. Рецензія на книгу С. Лазо «Ми так любили „The Beatles”»	186
Одяг для думок. Передмова до книги Ірини Шинкарук «Сильніша – на одне життя»	190
Диво, знайдене на соціально-психологічному факультеті. Передмова до збірки «Диво, знайдене в собі»	193
Новий обрій Ірини Лубківської. Передмова до книги І. Лубківської «Жити і любити не уві сні»	195

ПОРТРЕТИ

Павло Карпович Сербін: Жив за високим покликанням ...	199
Зірка і смерть Леоніда Венгерова	214
Ніна Матвієнко. Голосом цієї жінки співає і плаче Україна	225
Свіча таланту Костянтина Яновського	232
Жива вода творчості: Ірина Шинкарук	235
Життя, освячене творчістю і любов'ю: Тетяна і Михайло Гузуни	241
Юрій Градовський. Талант, який не знає відпочинку.....	248
Творча характеристика Поліського ансамблю пісні і танцю «Льонок»	254
Анатолій Говораadlo – душа покладена на музику	261
Дві долі, міцно сплетені в одну: Людмила Вікторівна та Георгій Володимирович Майорови	267
Телевізійна зірка зійшла в Житомирі: Рабіга Аманжолова	270
Микола Кавецький: «Я прийшов із світанків»	273

ДИВО, ЗНАЙДЕНЕ НА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ

*Передмова до збірки «Диво, знайдене в собі».
– Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008.*

Спочатку було слово... І це було слово декана соціально-психологічного факультету Олександра Музики. Він запропонував мені прочитати для студентів-п'ятикурсників невеличкий спецкурс під назвою «Творчість у мистецькому дискурсі». Мета спецкурсу полягала в тому, щоб навчити випускників здійснювати цілісний літературознавчий аналіз, об'єктивно визначати мистецьку вагу і художню вартість будь-якого літературного твору, а також (за задумом декана це мало стати найважливішим) навчити майбутніх психологів писати... вірші!

Я погодився. Для несподіваного творчого експерименту ми обрали 55 групу, в якій нараховувалося 17 осіб: 16 дівчат і лише один юнак. Попереднє опитування показало, що тільки двоє студентів раніше пробували римувати...

Приємно вразило те, що з першого дня група приходила на пари у повному складі. Чому я це підкреслюю? Учасники спецкурсу – випускники, без п'яти хвилин спеціалісти. Майже всі вони уже працюють (правильно буде сказати «підпрацьовують») чи за своїм основним фахом, чи на якихось інших роботах. У них кожна вільна мить на обліку. Були певні сумніви: чи зможу я захопити студентів-випускників предметом, який ніхто не вважає основним, потрібним і важливим для психолога? Але мені пощастило. Пощастило, перш за все, зі студентами. Підозрюю, що 55 групу декан вибрав не випадково...

То ж із першої пари, відчувши спільну зацікавленість, ми почали наполегливо працювати. Спочатку потрібно було допомогти студентам усвідомити, що ж воно таке – художній образ. Коли це важке завдання ми виконали, то взялися за дослідження шляхів і прийомів досягнення образності в поезії і в прозі. Згодом розібралися з поетичним синтаксисом і фонікою, навчилися визначати поетичні системи, розрізняти види рим... А головне – постійно «включали» внутрішній зір, «виробляли» в собі вміння образного бачення явищ і предметів...

Нарешті, стало зрозуміло, що поле виоране і засіяне, час збирати врожай. Я заявив, що на залік кожен учасник спецкурсу має написати власний вірш...

Студенти відреагували на цю вимогу вигуками невдоволення і обурення, вони заявляли про те, що писати вірші – це божественний дар, яким володіють лише вибрані... Але я був непохитним.

Далі було все, що завжди супроводжує складний і прекрасний процес творчості: безсонні ночі, сльози радості й відчаю, пошматовані на маленькі клаптики аркуші з уже написаними віршами, згризені нігті й розкуйовджене волосся, зламані ручки чи олівці...

Перед тим, як здати власну творчу роботу викладачу, відбувалось колективне обговорення кожної поезії. Сподобалось, як студенти ставились до критичних зауважень одногрупників і керівника спецкурсу. Ніхто з них не «косив» під генія, як це часто роблять ті, хто вже мав можливість милуватись красою власного друкованого слова. Усі зауваження сприймалися, як належне, і тут же робилася спроба виправити помилку чи недоречність.

...Сталося справжнє диво. Ні, не так... Учасники спецкурсу відшукали це диво в собі, в своїй душі й серці. Чи будуть студенти й надалі продовжувати свій творчий почин? Не знаю... Якщо й будуть, то, мабуть, не кожен... Хтось попрацював «на залік» і обійшовся лише одним віршем, а хтось, відчувши на собі силу натхнення і високу радість творення, вирішив не обмежувати себе в кількості поетичних рядків...

Звичайно, не всі твори студентів 55 групи соціально-психологічного факультету можна вважати досконалими. Є вірші кращі, є гірші, але їм, в більшій чи меншій мірі, притаманна щирість і безпосередність, філософська глибина думки, самоіронія... Кожен вірш несе на собі яскравий відбиток внутрішнього світу автора, відображає особливості юнацького світосприймання.

Кажуть, що поезія – це історія людської душі. Збірка віршів, яку ти, шановний читачу, тримаєш в руках, – лише одна маленька сторіночка цієї захоплюючої історії. Постався ж до неї з цікавістю і повагою. Нехай віршовані рядки студентів і тебе надихають на її величність – Творчість...

